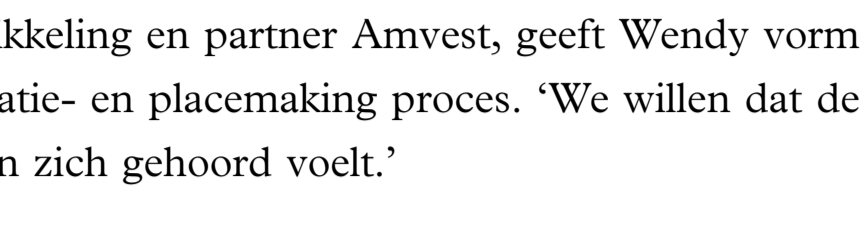

DE KAAI: GEBIEDSTRANSFORMATIE SAMEN MET FEIJENOORDERS NAAR ONVERVALST STUKJE ROTTERDAM

Bob van Hasselt, Wendy Poppelaars & Vince de Jong

Op de plek waar 130 jaar een margarinefabriek heeft gestaan, letterlijk op de Kop van Feijenoord, gaan binnenkort de hekken open. VORM en ontwikkelpartner Amvest hebben het terrein aangekocht en ontwikkelen hier zo'n 1.000 woningen plus commercieel en maatschappelijk vastgoed. De bewoners van Feijenoord hebben nadrukkelijk een stem in de planvorming rondom De Kaai, zegt Wendy Poppelaars, ontwikkelaar bij VORM. Samen met Bob van Hasselt, gebiedsgericht projectmanager van de gemeente Rotterdam, Vince de Jong, adviseur bij Kickstad, bureau voor duurzame stadsontwikkeling en partner Amvest, geeft Wendy vorm aan een bijzonder participatie- en placemaking proces. 'We willen dat de buurt deze plek omarmt en zich gehoord voelt.'

Wat kun je vertellen over de locatie van De Kaai?

Wendy Poppelaars: 'De locatie ligt prachtig aan de Maas, met de Boompjes en het Noordereiland als overburen. Als fabrieksterrein was het volledig afgesloten voor de buurt. We gaan hier een onvervalst stukje Rotterdam van maken. Er komt met name woningbouw. Het allermooiste voor de stad is dat we de kade toegankelijk gaan maken, die is straks voor iedereen. Op en aan de kade liggen veel kansen voor recreatie, groen en voorzieningen. Een prettige verblijfsplek die aansluit bij de behoefte van de omwonenden, maar die ook mensen uit de rest van de stad trekt.'

Tekst:
Anne Luijten
Beeld:
Marcel Kruijer

Hoe past deze gebiedstransformatie in de visie van de gemeente Rotterdam?

Bob van Hasselt: 'Voor de gemeente is het fantastisch dat we deze plek kunnen aanhechten aan de wijk Feijenoord en transformeren naar een woon-werkgebied. Dat past naadloos in onze visie. Feijenoord valt onder het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ), wat betekent dat we extra aandacht hebben voor de bewoners in Zuid. Deze wijken krijgen meegroeikansen in nieuwe ontwikkelingen. Feijenoord bestaat voor 90% uit sociale huur en er zijn veel bewoners die een stap willen maken, maar dan wel het liefst in de eigen woonomgeving. De stad heeft bovendien een grote woningbouwopgave, dus de extra woningen die we hier toevoegen zijn zeer welkom. Samen met VORM en Amvest werken we aan een passend programma, met een sociaal oog, waarbij 60% van het programma onder betaalbaar valt, met vooral middenhuur, en voorrang voor Feijenoorders. Het is een onontdekte plek in de stad, maar het is slechts 10 minuten doortrappen vanaf de Blaak. De beweging naar het doortrekken van het centrum van de noordoever naar Zuid is natuurlijk al ingezet met de Erasmusbrug en de Kop van Zuid, maar inmiddels ook steeds breder ook naar Katendrecht, Rijnhaven en Feijenoord City. De Kop van Feijenoord ligt daar precies tussenin.'

'DE INPUT DIE WE MET OPEN VIZIER HEBBEN OPGEHAALD VORMT DE BASIS VOOR DE PARTICIPATIE'

Participatie als strategie

Vince jij bent vanuit Kickstad door VORM en Amvest gevraagd om de participatie en placemaking te begeleiden. Hoe vul je dat precies in?

Vince de Jong: 'Wij helpen projectontwikkelaars, corporaties en gemeenten met het maken van toekomstbestendige en gedragen plannen. Participatie is daarin een inherent onderdeel. Het is meer dan procesbegeleiding alleen. Participatie heeft ook een strategische component in de gebiedsontwikkeling. We worden door de initiatiefnemer gevraagd om alle stakeholders bij het proces te betrekken. Wat VORM en Amvest hier heel goed hebben gedaan is ons in een vroeg stadium inschakelen, waardoor we echt vanaf de voorkant gezamenlijk konden beginnen. Je begint dan te inventariseren wat voor plek het is. Wat de context is waar het projectgebied zich in bevindt? Wat leeft hier, wat zijn de zorgen, hoe voelen mensen zich verbonden? De volgende stap is het zoeken naar manieren waarop de plek aansluiting zou vinden bij de behoeftes die er zijn. We doen workshops, benoemen dromen, doelen en kaders, en, heel belangrijk, we gaan ook gelijk de wijk in. Je onderzoekt wie de actieve mensen zijn, we spreken mensen

'SAMEN MET VORM EN AMVEST WERKT DE GEMEENTE AAN EEN PASSEND PROGRAMMA, MET EEN SOCIAAL OOG'

Bob van Hasselt
Projectmanager Kop van Feijenoord
Gemeente Rotterdam

Favoriete winkel:
The Good People, Rotterdamse krachtige ondernemer

Mooiste gebouw:
Entrepot gebouw
Persoonlijke City secret:

Vooraf bezig met:
De Kaai en de Kop van Feijenoord

Wil bereiken:
Een wijk waar bewoners zich thuis voelen en trots op zijn

Over 10 jaar:
Dat de huidige bewoners zich thuis blijft voelen en waar nieuwe Feijenoorders wortels hebben geschoten in dit prachtige gebied

Het kantoormoment van de dag:
Eerst een goede koffie en dan aan de slag

Beste restaurant:
De Viskantine bij Coolhaven

De lekkerste koffie:
Restaurant Maas, met uitzicht op de rivier en de Kaai

Waar staat de stad voor in vier woorden:
Veerkracht, stead, direct en uniek

Favo public space:
Park bij de Euromast

Punt van de Piekstraat, prachtig uitzicht op een Rotterdam van een perspectief

Eerste herinnering aan Rotterdam:
De nieuwe Binnenweg

Welke mensen maken echt verschil in Rotterdam:
De Kinderwijkraad van Feijenoord. Zij zijn de toekomst

Welke innovatie werkt in Rotterdam:
Te veel om op te noemen, deelmobiliteit, koopwoningen op water, leefbare stad met hoogbouw

Welke buurt is echt in opkomst:
Feijenoord natuurlijk!

Wat gaat echt goed in de stad:
Durven te experimenteren

En wat moet echt beter:
Meer kansen gelijkheid

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Wandelen of hardlopen langs de Maas

aan bij de supermarkt. De input die we met zo'n open vizier hebben opgehaald vormt de basis van het plan van aanpak voor de participatie.'

Welke doelen hebben jullie met elkaar daarin vastgelegd en welke behoeftes leven er in de buurt?

Wendy: 'We vinden het heel belangrijk dat de buurt de plannen omarmt, dat de bewoners op een goede manier kennis kan nemen van de plannen en zich daar ook in gehoord voelen. Maar we richten ons ook op Rotterdammers uit Noord. Ook die willen we graag kennis laten maken met deze plek.'

Vince: 'Een belangrijke doelstelling is begrip creëren voor elkaars standpunten en daarmee het bouwen aan vertrouwen. Het is een lange termijn commitment dat je uitspreekt naar elkaar. In het proces met de ontwerpers en gemeente kan de kennis en kunde vanuit de omgeving direct worden meegenomen in de planvorming. We horen uit de buurt met name dat het voor jongeren lastig is om een woning te vinden, maar ook om verdere activiteiten te doen, zoals sporten. Het is daarom heel belangrijk om van de kade straks een plek te maken waar ook Feijenoorders graag willen zijn. Er is ook behoefte aan voorzieningen, zoals een bakker, horeca of ambachtelijke bedrijven, en er is een duidelijke behoefte aan ontmoeting.'

Wendy: 'Er is bij bewoners veel behoefte aan vergroening want die is er nu nauwelijks. Er komt straks ook openbare ruimte in het plan, we kijken hoe die ook vanuit een landschappelijk oogpunt kan worden ontworpen.'

Verbinding leggen

Behalve participatie zijn jullie ook bezig met placemaking, de invulling van de tijdelijke fase om mensen alvast kennis te laten maken met de locatie. In welke fase zitten jullie nu?

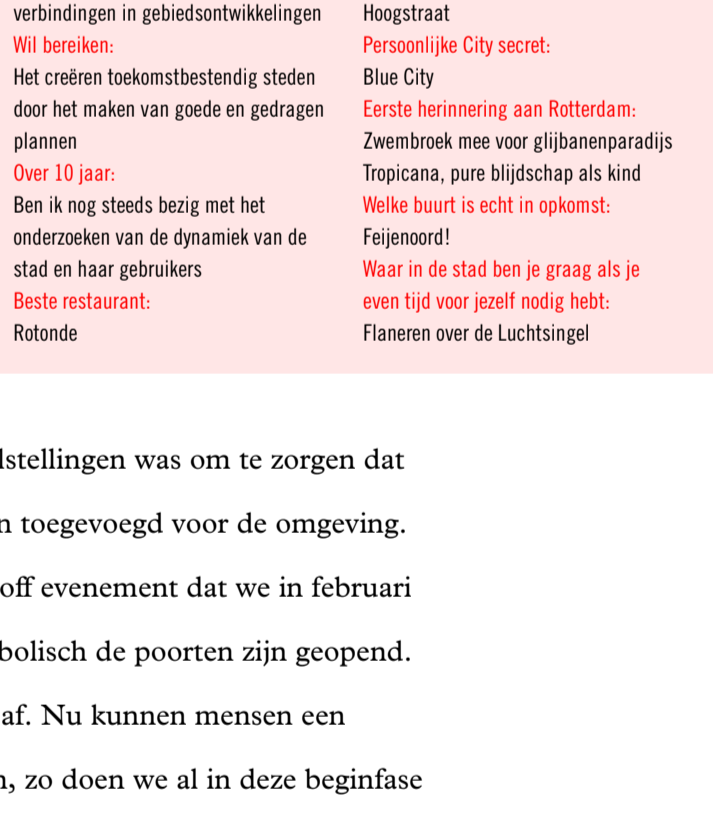
Wendy: 'Wat betreft de planvorming zijn we nu samen met de gemeente druk bezig met het bestemmingsplan en stedenbouwkundig plan.'

Vince: 'We staan daarbij aan de vooravond van de fase van placemaking, want een van de doelstellingen was om te zorgen dat er vanaf dag 1 kwaliteit kan worden toegevoegd voor de omgeving. Een voorbeeld daarvan is het kick-off evenement dat we in februari hebben georganiseerd waarbij symbolisch de poorten zijn geopend. Daar kwamen wel 500 mensen op af. Nu kunnen mensen een rondleiding door de fabriek boeken, zo doen we al in deze beginfase kleine interventies om mensen kennis te laten maken met het terrein. De tijdelijke fase is een prachtige periode om een verbinding te leggen tussen 'nieuwe' mensen en mensen uit de buurt, om samen te bouwen aan een community. Het doel is ook om te zorgen dat de tijdelijke activiteiten straks aansluiten bij wat er gerealiseerd gaat worden.'

Wat is voor VORM en Amvest de meerwaarde van zo'n zorgvuldig participatie- en placemaking traject?

Wendy: 'Als ontwikkelaar wil je dat mensen naar je gebied komen en uiteindelijk natuurlijk woningen kopen of huren, maar vooral dat het een heel goed stuk stad wordt. Als je goed nadenkt over wat je aan het ontwikkelen bent en waarde en kwaliteit wilt toevoegen voor de buurt, dan wordt je plan daar uiteindelijk beter van, grondiger. Ik vind het ook juist heel leuk om het met en voor de buurt op te pakken en met de bewoners in gesprek te gaan. Dat is een houding die je hebt als ontwikkelaar. Met de placemaking willen Amvest en VORM ook bereiken dat we nu al huurders vinden die straks wellicht meegaan naar de commerciële ruimtes.'

'WIJ HELPEN PROJECTONTWIKKELAARS MET HET MAKEN VAN TOEKOMSTBESTENDIGE EN GEDRAGEN PLANNEN'

Vince de Jong
Adviseur participatie en Urban Detective Kickstad

De lekkerste koffie:
Amada

Favo public space:
Binnenrotte Markt op dinsdag

Mooiste gebouw:
Het Industriegebouw

Hoogste straat:
Moogstraat

Persoonlijke City secret:
Blue City

Eerste herinnering aan Rotterdam:
Zwembroek mee voor gljibanenparadijs

Welke mensen maken echt verschil in Rotterdam:
Alle basisschoolleerkrachten van Rotterdam, daar zitten echt sterren tussen

Welke innovatie werkt in Rotterdam:
Er wordt goed aan de weg getimmerd om deelmobiliteit ruim in te zetten

Welke buurt is echt in opkomst:
Feijenoord!

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Flaneren over de Luchtingel

Vooraf bezig met:
De totstandkoming van de juiste verbindingen in gebiedsontwikkelingen

Wil bereiken:
Het creëren toekomstbestendig steden door het maken van goede en gedragen plannen

Over 10 jaar:
Ben ik nog steeds bezig met het onderzoeken van de dynamiek van de stad en haar gebruikers

Beste restaurant:
Rotonde

De lekkerste koffie:
Op zaterdagochtend bij Skateland

Waar staat de stad voor in vier woorden:
Stoer, onvervalst, divers, thuis

Favo public space:
De Willemskade

'WE VINDEN HET HEEL BELANGRIJK DAT DE BUURT DE PLANNEN OMARMT'

Vertrouwen winnen

Herken jij Bob, dit soort processen ook vanuit andere ontwikkelingen in de stad?

Bob: 'Het is keer op keer maatwerk. Ieder gebied heeft een eigen identiteit, met problemen en kansen. Wat Wendy en Vince hier heel goed doen is dat ze heel goed luisteren. Vince is gelijk het gebied ingedoken. Ze laten zich echt onderdompelen in wat er speelt in de wijk. Het is in deze wijken best moeilijk om het vertrouwen te winnen van de bewoners en daadwerkelijk in gesprek te gaan. Het is echt een compliment dat dit hier goed is gelukt.'

Wendy, jij wilt hier een onvervalst stukje Rotterdam van maken, wanneer is dat voor jullie bereikt?

Wendy: 'Rotterdam is een stad waar iedereen graag is, mensen van allerlei pluimages, en dat zie je terug in hoe we het hier hebben aangepakt. In Rotterdam is iedereen welkom. En Rotterdam is ook gewoon de mouwen opstropen en met elkaar aan de slag, een nuchtere houding.'

Bob: 'Ik denk dat het geslaagd is als de stad, maar vooral ook de Feijenoorders zich herkennen in deze plek. Dat mensen het zien als onderdeel van hun wijk en daar trots op zijn. Je ziet dat er veel trots leeft op het eiland Feijenoord, ik hoop dat mensen De Kaai gaan zien als stukje Feijenoord.'

Vince: 'Ik hoop dat de plek die nu wordt gecreëerd een plek van verbinding wordt, een plek waar oude en nieuwe Feijenoorders samenkomen, op de kade, voor het werk en de voorzieningen, of juist omdat ze er met elkaar wonen. Dat zou echt fantastisch zijn.'

'ALS ONTWIKKELAAR WIL JE VOORAL DAT HET EEN GOED STUK STAD WORDT'

Wendy Poppelaars
Projectontwikkelaar VORM

Favoriete winkel:
Ik shop bijna alles online

Mooiste gebouw:
Het Heridmuseum

Eerste herinnering aan Rotterdam:
Good old Tropicana

Welke mensen maken echt verschil in Rotterdam:
Alle basisschoolleerkrachten van Rotterdam, daar zitten echt sterren tussen

Welke innovatie werkt in Rotterdam:
Er wordt goed aan de weg getimmerd om deelmobiliteit ruim in te zetten

Welke buurt is echt in opkomst:
Feijenoord natuurlijk!

Wat gaat echt goed in de stad:
Vooraf de mentaliteit; gewoon doorkapen, proberen mag, ruimte geven aan nieuwe initiatieven

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

Vooraf bezig met:
De Kaai

Wil bereiken:
Goede, leefbare steden maken en dat de helle sector een reuzestap zet naar een duurzame bouwsector

Over 10 jaar:
Hier een belangrijke stap in gezet hebben

Het kantoormoment van de dag:
Ik start de dag met een goede cappuccino, daarna kan ik alles hebben

Beste restaurant:
Ayla en Fadi's op Noordereiland om met collega's even te lunchen

De lekkerste koffie:
Op zaterdagochtend bij Skateland

Waar staat de stad voor in vier woorden:
Stoer, onvervalst, divers, thuis

Favo public space:
De Willemskade

Hoogste straat:
Moogstraat

Persoonlijke City secret:
Blue City

Eerste herinnering aan Rotterdam:
Zwembroek mee voor gljibanenparadijs

Welke mensen maken echt verschil in Rotterdam:
Alle basisschoolleerkrachten van Rotterdam, daar zitten echt sterren tussen

Welke innovatie werkt in Rotterdam:
Er wordt goed aan de weg getimmerd om deelmobiliteit ruim in te zetten

Welke buurt is echt in opkomst:
Feijenoord!

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Flaneren over de Luchtingel

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos

Wat is de mooiste route om te hardlopen of te fietsen:
Dat wordt straks natuurlijk De Groene Golf op Zuid

En wat moet echt beter:
Verkeer; veel te veel auto's die tijdens de spits nog stilstaan ook

Waar in de stad ben je graag als je even tijd voor jezelf nodig hebt:
Hardlopen in het Kralingse Bos